

PRZYKŁADOWA PEŁNA ODPOWIEDŹ

Wojna i rewolucja jako źródła doświadczeń człowieka. Omów zagadnienie na podstawie *Przedwiośnia* Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Stefan Żeromski,
Przedwiośnie

EPOKA

Dwudziestolecie
międzywojenne

CZAS

WYPOWIEDZI
ok. 4 min

OPRACOWANIE

nauczyciele
Odrabiamy

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do
matury 2027 od
Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator
matury ustnej. Ocena
wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z
opracowaniem pytań
jawnych 2027.

JAK Z TEGO KORZYSTAĆ

To gotowa wypowiedź, taka jak na egzaminie. Etykiety na marginesie pokazują, z jakich kroków się składa. Nie ucz się jej na pamięć: zbuduj własną według tego samego planu, a potem sprawdź się w symulatorze (kod QR „Przećwicz to pytanie” wyżej).

TEZA

wstęp, który od razu
mówi, co będziesz
udowadniać

Wojna i rewolucja to zdarzenia gwałtowne, mocno ingerujące w dotychczasowy porządek świata. Mają też ogromny wpływ na jednostkę i społeczeństwo. Do tej pory największym konfliktem zbrojnym była II wojna światowa, która pochłonęła miliony istnień, a swoim zasięgiem objęła niemal wszystkie kontynenty. Z tego powodu określa się ją mianem wojny totalnej. Jeśli chodzi o rewolucje, to na kartach historii zapisała się tzw. Wiosna Ludów, która poruszyła społeczeństwo całej Europy, i rewolucja październikowa, czyli przewrót bolszewików w Rosji.

Z całą pewnością I wojna światowa, rewolucja październikowa oraz wojna polsko-bolszewicka są ważnymi motywami w *Przedwiośnie* Stefana Żeromskiego. Wydarzenia te miały negatywny wpływ na życie głównego bohatera - Cezarego - a także na jego ojca i matkę.

Z LEKTURY

sceny i postacie z
lektury bazowej
omówione pod tezę

Akcja powieści Żeromskiego rozpoczyna się w 1914 r. wraz z wybuchem I wojny światowej. Wyruszył na nią Seweryn Baryka, ojciec głównego bohatera. Do tej pory rodzina Baryków wiodła spokojne, dostatnie życie. Gdy Jadwiga została sama z synem, musiała przejąć obowiązki męża. W kontaktach z Cezarym brakowało jej jednak stanowczości, przez co ten zachłysnął się nagłą swobodą. Z czasem listy od Seweryna przychodziły coraz rzadziej, aż w końcu słuch o nim zaginął.

Niedługo po wyjeździe ojca do Baku zaczęły docierać wieści o wybuchu rewolucji bolszewickiej. Na początku komunistyczne hasła równości i sprawiedliwości zachwyciły Cezarego. Już bez nadzoru głowy rodziny oraz wbrew woli matki zaczął uczestniczyć w wiecach i manifestacjach. Niestety rewolucja szybko ukazała swoje krwawe oblicze, a ceną za zmiany była śmierć wielu niewinnych ludzi. Wybuchł także od dawna tłący się konflikt między Turkami i Ormianami, przez co w mieście zapanowały chaos i anarchia - wszędzie na ulicach leżały ciała zabitych. Cezary początkowo walczył po stronie ormiańskiej, a następnie został grabarzem. Ogromne wrażenie zrobiło na nim ciało pięknej Ormianki. Podczas wyobrażonej rozmowy z kobietą zdał sobie sprawę z bestialstwa rewolucjonistów.

Tragicznych konsekwencji rewolucji doświadczyła też Jadwiga Barykowa. Działania rewolucjonistów nazywała zwykłą grabieżą. Dostrzegała ich okrucieństwo i zakłamanie. Cezary złościł się na matkę i dopiero z czasem zrozumiał, że miała rację. Było jednak za późno, ponieważ Jadwiga za pomoc księżnej Szczerbatow-Mamajew została skazana na roboty w porcie. Wkrótce zmarła w wyniku wycieńczenia. Cezary dzięki swoim znajomościom mógł pochować ją na cmentarzu, a nie w zbiorowej mogile. Na pogrzebie zauważył, że z palca matki zdjęto obrączkę ślubną - co bardzo go poruszyło.

Gdy Cezary dotarł w końcu do Polski i rozpoczął studia medyczne, tym razem jego naukę zakłócił wybuch wojny polsko-bolszewickiej. Bohater zaciągnął się do polskiej armii nie z powodu patriotycznych uczuć, a raczej z ciekawości. Intrygował go entuzjazm młodych Polaków, którzy ochoczo szli do wojska, poza tym nie chciał być posądzony o tchórzostwo

czy zdradę. Tak naprawdę nie zamierzał walczyć z bolszewikami - wciąż były mu bliskie komunistyczne poglądy, mimo że samą rewolucję postrzegał negatywnie.

KONTEKST

drugi tekst lub zjawisko,
zestawione z lekturą

Negatywny wpływ na ludzkie doświadczenia miała także II wojna światowa. O przeżyciach wojennych w szczególny sposób opowiada twórczość pokolenia Kolumbów. Krzysztof Kamil Baczyński, Tadeusz Borowski, Józef Szczepański, Gustaw Herling-Grudziński czy Tadeusz Różewicz doświadczyli okrucieństwa wojny, co opisywali w swoich utworach. II wojna światowa była dla nich zdarzeniem pokoleniowym, które przewartościowało życie i odcisnęło piętno na ich osobowości, wrażliwości czy sumieniu.

WNIOSEK

spięcie obu części i
odpowiedź na pytanie

Na koniec chciałbym zauważyć, że zjawiska wojny i rewolucji mają ogromny wpływ na ludzkie doświadczenia. Potwierdza to nie tylko literacki przykład Cezarego Baryki, który stracił rodzinę, był świadkiem wielu okrucieństw. Również II wojna światowa znacząco wpłynęła na twórczość pisarzy, którzy żyli w tym czasie.